

Rudolf Rasch

Muziek in de Republiek (Oude Versie)

Hoofdstuk Veertien: Onderwijs en leger: Documentatie

Deze tekst maakt deel uit van de oude versie van het project “Muziek in de Republiek”, die eerder online beschikbaar was onder de titel *Geschiedenis van de Muziek in de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden*. Een nieuwe, geheel bijgewerkte versie is, met talrijke illustraties en op groot formaat, in boekvorm (380 bladzijden) beschikbaar als

Muziek in de Republiek: Muziek en maatschappij in de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden 1572-1795

Uitgeverij KVNМ, 2018.

ISBN 9789063752316

Zie: <https://www.kvnm.nl/nl/Webshop/Muziek-in-de-Republiek>

Voor literatuurverwijzingen zie de file “Literatuur”.

Verwijzingen naar deze tekst graag op de volgende manier:

Rudolf Rasch, Muziek in de Republiek (Oude Versie): Hoofdstuk Veertien: Onderwijs en leger: Documentatie

<https://muziekinderepubliek.sites.uu.nl/>

Voor opmerkingen, suggesties, aanvullingen en correcties: r.a.rasch@uu.nl

© Rudolf Rasch, Utrecht/Houten, 2018

10 december 2018

HOOFDSTUK VEERTIEN

ONDERWIJS EN LEGER

14.1 Muziekonderwijs

14.2 De Leidse universiteit

14.3 Andere universiteiten

14.4 Het Staatse leger

14.5 Schutterijen

14.2 De Leidse universiteit

UNIVERSITAIRE MUSICI

Wat volgt is een lijst van diegenen die zich bij de universiteit op de één of andere manier als musicus inschrijven. Bij de inschrijving wordt doorgaans - maar niet altijd - herkomst en leeftijd vermeld (welke opgaven niet altijd betrouwbaar of nauwkeurig zijn). In de onderstaande lijst is de qualificatie van de ingeschrevene vermeld als die niet gewoon musicus of muzikant is. Voor exacte data zie men Heije 1881 en Doove & Knödler 1975. Wanneer bij toegevoegde geboorte- en overlijdensjaren en de jaren van aanstellingen geen plaats is aangegeven, betreft het Leiden. Het ontbreken van een plaatsaanduiding bij de inschrijving betekent dat die niet is vermeld.

1595 Maarten Persijn (luitspeler; 1596 opnieuw).
1604 JOACHIM VAN DEN HOVE (luitspeler; 1610 opnieuw).
1607 Herman Piso (Kleef, 27; medisch student [-1645; luitist, organist van de Hooglandse Kerk].
1613 JOHANNES CUPERUS (Bergen [Henegouwen], 39).
1627 Stephanus Nau (Orléans, 30).
1643 Pierre Richard (mathematicus et musicus).
1650 Arnold Vosburgh.
1652 Pierre le Roy ("Valentinianus" = Valenciennes? 30).
1657 HENDRICK ASSELING (Leiden, 32; dans- en vioolmeester).
1674 Philippe François le Vray (Brussel, 30); Walther de Montagne (Luik, 30).
1675: Jacobus Boss (Rotterdam, 24); Paulus Beinsdorp (Kaag, 23); PIETER ALEWIJNSZON DE VOIS (Leiden, 28); François Koopman (Zell, 30; 1691 opnieuw, Academiae Musicus, gerelateerd aan De Vois LJb 1968); Cornelis de Jonge (Utrecht, 44).
1676: Godfried de Bruin (Danzig, 31); Pierre Philippe le Vray (Utrecht, 14, als letterenstudent).
1677: Jean le Vray (Brussel, 22, filosofiestudent).
1686: JOHANN HEINRICH VON WEISSENBURGH ('Wenen'; Musicus Academiae); Johannes Benedictus (Saksen; Musicus Universitatis)
1687: Arnold van Brekelenkamp (Leiden, 23)
1689 Jacobus van Neck (Enkuizen, 28 [-1699, 1687 organist Pieterskerk, 1689 ook beiaardier])
1691 Petrus van Overstraten (Academiae Musicus, Leiden, 24; 1704 opnieuw, 33 [1668-, 1711 naar Goes])
1695 Johannes van Simmeren (Den Haag, 32); Johannes Baptista Herman (Vlaanderen, 40); Charles le Vray (Utrecht, 20).
1697 Alexius de Catalde (Frankrijk; 22); Wallard van Egmond (Voorburg, 25; 1701 opnieuw); Leonardus van Hinsbergen (Nijmegen, 20); Johannes Sterling (Leiden, 29; 1700 opnieuw); Jean-Baptist le Vray (Leiden, 25).
1698 NICOLAAS WOORDHOUDER (Alkmaar, 28)
1699 Nicolas Micheau (Fransman, 28); Étienne Forlont (Fransman, 40).
1700 Goswinus Brouwer (Rotterdam, 30 [-1717; 1699 organist Hooglandse Kerk]).
1701 Christophorus Casteviris (Hannover, 46); Lodewijk de Labar (Fransman, 45, ook taalleraar; opnieuw 1710: Parijs, 49); Nicolas Sauterre (Chasslé, 30); Philippe François le Vray (21).

- 1702 Gerard Mourerseyk (36).
1703 Johan van der Maaskroon (Leiden, 37; opnieuw 1711: Leiden, 45; instrumentenbouwer).
1705 Gerard van der Tas (Delft, 25); Philippe Beaujean (31)
1706 Willem Graft (Amsterdam, 30); PETRUS DE FESCH (Alkmaar, 21); Justus van Langevelt (25).
1707 Esaias Pillot (Poitou, 34; musicus en Frans taalleraar); Johan Frederik Purfers (Leiden, 20).
1708: Johann Friedrich Bodecker (Berlijn, 50; “schilder en musicus”; Naamlijst Bwst II, 8 noemt een Bodecker Kleef 1660-1720 Asd, gewerkt Den Haag, Den Bosch, Breda, Asd); Jacob Armborst (Overijssel, 21).
1711 JOHANNES DUYTSCHOT (Amsterdam, 65; orgelbouwer); Joachim Brugman (Delft, 55; gambaleraar)
1715 Jean-Rodolphe Moge (Vitry; 40)
1716 VICTOR-AMÉDÉE LE CHEVALIER (Savoye, 62).
1717 THEODORUS DICTEN (Leiden, 21); PAUL [LE] CHEVALIER (Brussel, 20); Conrad Adolph Voight (Gerbstadt in Mansfeld, 33).
1719 MATTHIJS MATHIEU (Rotterdam, 60); Camille Silvius (Kessel, 47).
1720 Daniel Pierart (Leiden, 20); Jan Petit (Leiden, 20 [-1754; 1720 organist Pieterskerk en beiaardier; opnieuw 1751).
1721 Petrus van Genechte (Brussel, 26).
1722 Pierre-Louis de la Tour de Fontaine (Neufchâteau in Lotharingen, 34); François-Joseph de Smet (Brussel, 32).
1723 Johan Oostendorp (Gelre, 24)
1724 Johan Bovie (Leiden, 40 [-1727])
1725 Andreas Gougeux (Leiden, 20).
1726 Johan Populaeus (Leiden, 23); Arnoldus Schumann (Brunswijk, 66).
1727 Pierre la Coste (Frankrijk, 40; muziek- en taalleraar); Martinus Franciscus Pauli (Luik, 30).
1728: Samuel Beaujan (Leiden, 23); Jean Brossard (Parijs, 44).
1729: Johan van Giessen (Sprang, 38; opnieuw 1736, 44); Jean Breton (Dia i/d Dauphiné, 60).
1730: Thomas Bouchart (Saint-Amand [Henegouwen], 72).
1731 GEORG WILHELM AUGUST STECHWEY (Hannover, 24); ANDRIES DUYTSCHOT (Amsterdam, 55; orgelbouwer); Anton Cool (Dordrecht, 31); Pieter de Sterke (Rotterdam, 36); Johan Hendrik Schaaf (Gotha, 26).
1732 JOHANNES ALBERTUS GRONEMAN (Keulen, 22; opnieuw 1736).
1733 Alexander Petit (Horst [Opper-Gelre, thans Noord-Limburg], 33); Abraham Steevens (Leiden, 31; organist Marekerk).
1734 Valentijn Volk (Saxen, 36); PHILPP POHL (Saksen, 25)
1735 Jacob le Grand (Limburg, 22 [-1756; 1751-1755 organist Waalse Kerk Leiden); Claude Gillot (Fransman, 35).
1736 JOHAN FREDERIK GRONEMAN (Keulen, 38).
1738 EGIDIO ROMOALDO DUNI (Napels, 30).
1739 George de Waard (Baruth [ten zuiden van Berlijn], 45); Jean Ferret (Toulouse, 35).
1740: PIETER ASSENDELFT (Leiden, 26; instrumentmaker).
1741 JEAN-BAPTIST-FRANÇOIS DE SAINTE-HELÈNE (Fransman, 40); Willem Voorthuysen (Zwolle, 20); FRIEDRICH ERNST FISCHER (Kassel, 29).
1742: Alexander van Wensen (Leiden, 20); Gerard Steevens (Tongeren, 32; instrumentenmaker).
1743 ANTON WILHELM SOLNITZ (Bohemen, 35); Adriaan Kool (Leiden, 19; opnieuw 1747: Rotterdam, 23)
1744 Johann Daniël Schuck (Würzburg, 38; ook 1746); FRANCESCO GUERINI (Napels, 32).
1745: Johan Verbeek (Overijssel, 22: botanicus et musicus); JOHANN CHRISTIAN SCHICKHARDT (Brunswijk, 63).
1746: Johann Georg Klopffer (Straatsburg, 23); Hendrik Wierling (Leiden, 24 [1721-1786]); ALBERT BÖHLER (Hilbertshausen, 34; opnieuw 1755, 42); JAN HENDRIK BRUININKHUIZEN (Leiden [Leiden 1732-1795 Rotterdam, 1770 organist Maassluis, 1778 Sint-Laurenskerk Rotterdam]).
1747: Adrianus van Gijsen (Sprang i/d Langstraat, 40; orgelbouwer); Frederik Tansom (Trier, 36)
1748: PIERRE GAUTIER (Den Haag, 21).
1749 PIETER HELLENDAL (Rotterdam, 27).

- 1750 Philip Bax (muziek- en dansmeester, 20 [1730-1789]); Boudewijn Hoefnagel (Leiden, 30; opnieuw 1755, 40).
- 1751 Anton Schwencke (Arolsen? [Waldeck bij Kassel], 29); Matthieu de Sart (Luik, 31; opnieuw 1771).
- 1752 CAREL VERMEULEN (Haarlem, 20).
- 1753 LOUIS GAUTIER (Den Haag, 19).
- 1754 Jacob Richener ("Ruderschweilensis in pago Bernensi," instrumentmaker, 28); Gottfried Rosay (Aken, 40; opnieuw 1794).
- 1757 Johannes Oyers (Amsterdam, 22 [1754-1783 organist Pieterskerk en beiaardier]); CARL ZENTGRAAF (Saksen, 24).
- 1758 Johann Belami (Zwitserland, 28).
- 1759 FRANCISCUS NORBERTUS BERCKENHOFF (Leiden).
- 1761 Hermanus Fortmeyer (Amsterdam, 20 [1759 organist Lutherse Kerk Leiden]); Willem van Num (Leiden, 21).
- 1762 Hendrik van Leeuw (Leiden, instrumentmaker).
- 1764 HERMAN COSTER (Alkmaar, 20).
- 1765 Johann Peter Lender (Straatsburg, 32); DAVID LEONARD VAN DIJCK (Gent, 28); Johann Anton Carbreyn (Monasteriensis = Münster?, 25).
- 1766 Johan Bax (Leiden, muziek- en dansmeester, 25); JOHANNES ASSENDELFT (Leiden, 19; organist Marekerk); JOHANN ANDREAS KAUCHLITZ COLIZZI (Bohemen, taalleraar).
- 1767 THEODORUS ALBERTUS BERCKENHOFF (Leiden); Jacobus Rosay (Den Haag).
- 1768 HERMAN GABRIEL BERCKENHOFF (Leiden; opnieuw 1789, 39).
- 1769 Johann Nicolaus Kliebisch (Eisenach [tot 1788 organist Lutherse Kerk]; 1778 lid *La Vertu*; 1788 naar 's-Hertogenbosch, aldaar 1808-1820 *frère à talent* van de lage *De Edelmoedigheid*); Cornelis Gerardus van den Heuvel (Leiden [-1787; 1782 organist Hooglandse Kerk, 1783 organist Pieterskerk en beiaardier); JOHANN MITTERREITHER (orgelbouwer).
- 1770 Jan Lotten (Leiden); Pieter Soeterijk; HENDRIK CHALON (Amsterdam).
- 1771 SAMUEL ASSENDELFT (Leiden; orgelbouwer); Pierre Antoine de Planque (Leiden, 32; opnieuw 1804)
- 1772 Anthony de Zwager (Leiden, 21); .
- 1773 Pieter van Leeuwen (Leiden, 19); CHRISTIAN FRIEDRICH RÜPPE (Meiningen, 19; opnieuw 1787: 35).
- 1774 HERMAN VAN CLEEF (Dordrecht, 28; opnieuw 1791).
- 1775 Johann Bisschof (Saksen, muziekinstrumentenmaker, 68).
- 1778 Jan Schooré (Leiden, 19 [1760-1808]); Johannes Lodewijk Beckers (Kopenhagen, 20).
- 1779 Jan Pieter Janssen (Leiden, 17); Jan Baptist Wattier (Den Haag, 41; opnieuw 1787).
- 1780 Georg Schouw (Hafniensis=Kopenhagen, 53); Johann Ludwig Meinhard (Göttingen, 27).
- 1781 IZAAK COSTER (Alkmaar, 19; opnieuw 1804).
- 1782 Jan van Kerchem (Noordwijk, 21; opnieuw 1785, 1792, 1797); Abraham Leenhout (Leiden, 29 [-1798; 1782 organist Doopsgezinde Gemeente, 1794 Marekerk); Jean Jacques le Plancque (Leiden, 18; opnieuw 1791, 1804); Christiaan Weenig (Leiden, 17).
- 1783 Johan Christiaan Hartendorf (Venlo, 25).
- 1785 CHRISTIAN LECHLEITNER (Tirol, musicus en muziekinstrumentmaker, 26 [Lechthal Tirol 22.10.1758-18.8.1821 Leiden, vader van Christiaan Johan, kapelmeester na Rüppe); Cornelis Rijshouwer (Leiden, 20).
- 1787 Abraham Beaumont (Leiden, 27 [Leiden 1759-1794, 1778 organist Marekerk, 1783 organist Hooglandse Kerk, 1786 organist Pieterskerk en beiaardier]); Paulus Gerardus Bax (Leiden, muziek- en dansmeester, 32; opnieuw 1804; 1782 lid *La Vertu*); Josua Wachtel (Rotterdam, 36); Cornelis Goebeek (Delft, 23); Johan Jacob Wijsman (Leiden, 18; opnieuw 1794 [1769-1814]).
- 1788 Thomas Rosay (Leiden, 25; opnieuw 1806; zoon van Gottfried Rosay, ingeschreven 1754)).
- 1789 Frans Muller (Leiden, 20; opnieuw 1794); Jan Willem Duyn (Alkmaar, 42)
- 1790 Frederik Willem Hollinde (muziekinstrumentenmaker, 23); Jean Hubert Tixhon Duville (Luik, 37)
- 1792 Pieter van Ameyde (Leiden, 17 [Leiden 1775-1820 Katwijk], organist Marekerk vanaf 1798).
- 1793 Isaac Renaud jr. (Leiden, 20).
- 1794 HENDRIK HERMANUS HESS (Leeuwarden, muziekinstrumentenbouwer, 58).

1795 Anton Neukirch (Arenberg, muziekinstrumentenmaker, 33).

J.P. Heije, 'Toonkunstenaars voorkomende in het Album studiosorum der Leidsche hoogeschool,' *Bouwsteen* 3 (1881), pp. 1-12; 'Toonkunstenaars enz. te Leiden,' p. 13.

L. Knappert, 'Kosten van de feestelijke inwijding van de Leidse Hoogeschool op 8 Febr. 1575,' *Leids Jaarboekje* 7 (1910), pp. 137-148.

E. Pelinck en C.C. Vlam, 'De ordinari muzikanten van de Leidse universiteit,' *Leids Jaarboekje* (1963), pp. 50-60.

T.J. Meijer, 'Een lector in de toonkunde,' *Leids Jaarboekje* 60 (1968), pp. 139-162.

Jan A.F. Doove, 'Mijn hospes was een luitenist,' *Mens en Melodie* 26 (1971), pp. 76-78.

Jan A.F. Doove en J. Luc Knödler, *Een ding van parade: Muziekhistorische overwegingen over academische muziek te Leiden, met niet zo algemeen bekende muziek gebundeld en aan muziekminnenden aangeboden bij het vierde eeuwfeest van de Universiteit* (Leiden 1975).

Peter Davidson, '«Leo Scotiae irritatus»: Herman Boerhaave and John Clerk of Penicuik,' in: *The great emporium* (Amsterdam 1992), pp. 155-194.

14.3 Andere universiteiten

AMSTERDAM

Gedenboek van het Athenaeum en de Universiteit van Amsterdam 1632-1932 (Amsterdam 1932).

Album academicum van het Athenaeum en de Universiteit van Amsterdam (Amsterdam 1882, 1913).

Athenaeum Illustre: Elf studies over de Amsterdamse Doorluchtige School 1632-1877 (Amsterdam 1997).

BREDA

D. Langedijk, 'De Illustere Schole ende Collegium Auriacum te Breda,' *Taxandria* 41 (1934), pp. 257-270, 290-300, 328-336, 42 (1935), pp. 28-39, 72-98, 128-135.

Ferd. Sassen, *Het wijsgerig onderwijs aan de Illustere School te Breda* (Amsterdam: Noord-Hollandsche Uitgevers Maatschappij, 1962 = *Mededelingen der Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen, Afdeling Letterkunde Nieuwe Reeks* 25 (1962), pp. 416-252).

DEVENTER

J.C. van Slee, *De Illustere School te Deventer 1630-1878: Haar geschiedenis, hoogleraren en studenten, met bijvoeging van het Album Studiosorum* (Den Haag 1916).

Deventer denkers: De geschiedenis van het wijsgerig onderwijs te Deventer (Hilversum 1993).

FRANEKER

's-Gravenhaagse Courant, 17 oktober 1785.

Musicus: 1685 Johan Louis van der Haer.

Dansmeesters: 1682-1714 Jan Baptista Cadillan (-1714); 1722-1740 Johan Philip Toussaint (Hanau 1682-1740 Franeker); 1740-1746 Johan Daniel Toussaint; 1746-1765 FREDERIK WILLEM MICHELET (met een korte onderbreking 1756-1658, toen hij dansmeester van de Universiteit van Marburg was), 1768-1772 Ernst Christian Nohr; 1772-1777 PIETER [NICOLAAS] GAUTIER; 1777-1784 W. Dederiks; 1784-1789 HERMAN WILLEM GAUTIER; 1789-1796 Dirk Kraft.

W.B.S. Boeles, *Frieslands hogeschool en 's rijks athenaeum te Franeker* (2 dln.; Leeuwarden 1878-1889).

S.J. Fockema Andreae en Th.J. Meijer, *Album studiosorum Academiae Franeckerensis (1585-1811, 1816-1844)* (Franeker 1968).

Th.J. Meyer, *Album promotorum Academiae Franeckerensis (1591-1811)* (Franeker 1972).

Universiteit te Franeker 1585-1811: Bijdragen tot de geschiedenis van de Friese Hogeschool (Leeuwarden 1985).

W. Beekkerk, 'De Franeker dansmeester (1682),' *Friesche Volksalmanak* (1884), pp. 175-199.

Lynn Matluck Brooks, 'Dancing at a Dutch university, Part I: The Franeker dancing master, 1682,' *Dance Chronicle* 9 (1986), pp. 157-176; 'Dancing at a Dutch university[, Part II]: The Franeker dancing master, 1682-1796.

GRONINGEN

W.J.A. Jonckbloet, *Gedenkboek der Hoogeschool te Groningen: Ter gelegenheid van haar vijfde halve eeuwfeest* (Groningen 1864).

Album studiosorum Academiae Groninganae (Groningen 1915).

HARDERWIJK

H. Bouman, *Geschiedenis van de voormalige Geldersche hoogeschool en haare hoogleraren* (2 dln., Utrecht 1844-1847).

O. Schutte, *Het Album promotorum van de Academie te Harderwijk* (Harderwijk 1980).

Een onderschatte universiteit: 350 jaar Gelderse Academie in Harderwijk (Harderwijk 1980).

UTRECHT

Album studiosorum Academiae Rheno-Trajectinae MDCXXXBI-MDCCCLXXXVI, Accedunt nomina curatorum et professorum per eadem secula (Utrecht 1886).

Album promotorum qui inde ab anno MDCXXXVI^o usque ad annum MDCCCXV^{um} in Academia Rheno-Trajectina gradum doctoratus adepti sunt (Utrecht 1936).

G.W. Kernkamp, *De Utrechtse Academie 1636-1815* (Utrecht 1936 = Eerste deel van *De Utrechtse Universiteit 1636-1936*); *Acta et decreta Senatus, vroedschapsresolutiën en andere bescheiden betreffende de Utrechtse Academie* (3 delen, Utrecht 1936, 1938, 1940 = Werken uitgegeven door het Historisch Genootschap, Derde Serie 65, 68, 71). Het *Eerste deel* betreft de periode tot 1674, het *Tweede deel* 1674-1766, het *Derde deel* 1766-1815.

EEUWFEEST 1736

De handschriften van de composities voor het eeuwfeest van JOHANN PHILIPP ALBRECHT FISCHER en CARL GOTTFRIED GEILFUS bevinden zich nu in het Universiteitsmuseum te Utrecht. Fotokopie in Ulb-Muz.

J.P. en J.J. van Mansveldt, *Memorie off Verhaal van al het geene dat door de ses Heeren gecommiteerden van de Academische Zaaken is verrigt aangaande het Hondertjaarg Jubilaeum Academiae gevierd op 27 Maart 1736* (Uga, Hs. VI B 34). De notulen van het organisatiecomité bevinden zich in Uga, Afdeling A (1578-1795), nr. 1018.

Omstandig en naeukeurig verhaal van alle de plechtigheden, vreugdebedryven, plichtpleegingen, redevoeringen, enz. zoo ter gelegenheid van het honderdjaarg feest der Utrechtse Akademie (Utrecht 1736).

JUBILEUM 1786

Cornelis de Vries, *Naauwkeurige beschrijving en verhaal van alle de plegtigheden, vreugdebedrijven enz., zo ter gelegenheid van de honderd vyftigste verjaring der Utrechtsche Hoge Schole, op den 31 May 1786 gevierd* (Utrecht: A. van Paddenburg, 1786).

Bouwsteen 1 (1869-1872), pp. 15-17; Van Riemsdijk 1881, pp. 59-62; [Vlaardingerbroek 1990c (zie onder §14.2)].

14.4 Het Staatse leger

STAATSE LEGER

J.W. Enschedé, 'Marschen en marschmuziek in het Nederlandsche leger der achttiende eeuw,' *TVNM* 6 (1898), pp. 16-23 (met naschrift Anton Averkamp, pp. 123-124); 'Is Frederik de Groote de componist van de «Marche du Roi de Prusse»?' *TVNM* 6 (1900), pp. 159-169.

R. van Yperen, *De Nederlandse militaire muziek* (Bussem 1966). Beknopt en populair overzicht. Pp. 11-18 behandelt de periode 1568-1795.

VLOOT - V.O.C.

Jan Bouws, 'Die Musikpflege bei den holländischen ost- und westindischen Kompagnien,' *Die Musikforschung* 10 (1957), pp. 272-278.

14.5 Schutterijen

SCHUTTERIJEN

J.A. Jochems, *Amsterdams oude burgervendels 1580-1795* (Amsterdam 1888).

J.H. Giskes, 'Iedereen werd opgetrommeld,' *Amstelodamum* 67 (1980), pp. 54-61.

PATRIOTTEN

Kees Vlaardingerbroek, 'Nederland in de ban van de revolutie: Over patriottische vrijkorpsen en hun muziek,' *Mens & Melodie* 44 (1989), pp. 280-283.

[Elke Ebbers, *Patriottenmuziek*. Scriptie Utrecht, Muziekwetenschap, 1997.]

HAARLEM

Vrijcorps *Pro aris et focis* speelde op 5 september 1787 bij de bevestiging van het regeringsreglement en bestond toen uit Jz. Rookmaker, waldhoorn; Ger. Westerhout, baswaldhoorn; J.C. Schwaaniz en Ber. Brakenhof, 1e klarinet; Christoffel Zabel en Frans Casnobel, 2de klarinet; A.M. Patron en Gerrit van Diessen, fagot. De Klerk 1965, pp. 210-211. Met verwijzing naar gravure door F. de Wit en P.H. Joncx naar tekening van W. Hendriks, 1787. Ook dergelijke plaat in C. de Koning's *Tafereel der stad Haarlem* (1807-1808), III, door Visser Bender naar tekening van V. v.d. Vinne. Op p. 202 wordt verwezen naar de muziek van de burgerwacht.
